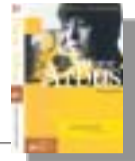

Nigdy nie odwracaj wzroku

Była najbardziej radykalna spośród amerykańskich Nowych Dokumentalistów pod koniec lat 60. Jako pierwsza fotografowała transwestytów, striptizerki, ludzi upośledzonych

BIOGRAFIA

DIANE ARBUS.
BIOGRAFIA
PATRICIA BOSWORTH
przel. Ewa Mikina
wyd. WAB

KINGA KENIG

Biografia Diane Arbus to opowieść o jednej z najsłynniejszych fotografek XX w., która w wieku 48 lat popełniła samobójstwo. - Chciałbym być artystą jak Diane! - powie na jej pogrzebie fotograf Richard Avedon. - Lepiej nie... - ktoś odszepnie.

- Urodziłam się na samej górze drabiny społecznej i odkąd pamiętam, zsuwam się w dół najszybciej jak potrafię - wyznała kiedyś Diane swoim studentom. Dziadek Arbus przyjechał do Ameryki w 1880 r. z Bolesławca. Zaczynał od sprzedawania orzeszków ziemnych w pociągach, pod koniec życia był właścicielem kilkupiętrowego salonu z futrami i elegancką odzieżą przy nowojorskiej Piątej Alei. - Byłam traktowana niczym tandetna księżniczka - wspominała Diane.

Po skończeniu 18 lat Diane wyszła za mąż za swoją wielką miłość, fotografa i początkującego aktora Allana Arbusa. Rodzice, którzy długo sprzeciwiali się związkowi Diane z Allanem, ofiarowali córce w prezencie ślubnym otwarte konto na pięć lat i opłaconą na rok pokojówkę. Diane pracowała z mężem przy sesjach zdjęciowych do ma-

Słynny fotograf Elliott Erwitt zrobił to zdjęcie Diany Arbus w Waszyngtonie krótko przed jej samobójczą śmiercią

gazynów kobiecych, jednak poważnie zajęła się fotografią dopiero w wieku 38 lat. - Pierwsza część życia kobiety upływa na szukaniu męża, uczeniu się ról żony i matki. Nie ma czasu na inne role - tłumaczyła swój późny start.

Pod koniec lat 50. rozstała się z mężem i zapisała na zajęcia u słynnej fotografki Lisette Model. Gdy zauważyła, że wzbudza u ludzi większy respekt,

nosząc na szyi aparat fotograficzny, postanowiła już nigdy go nie zdejmować. O swojej uczennicy Model pisała: „Hermafrodyty, kaleki, ludzie zdeformowani, zmarli, umierający - nigdy nie odwracała wzroku, co wymagało odwagi i niezależności”. Arbus zapamiętała słowa swojej mentorki: „Im bardziej jesteś precyzyjna, tym bardziej będziesz uniwersalna”.

W 1967 r. prace Arbus znalazły się na wystawie „New Documents” w Museum of Modern Art w Nowym Jorku. „To nowe pokolenie - pisał kurator John Szarkowski - jest zupełnie różne od pokolenia fotografów lat 30. i 40. (jak Margaret Bourke-White, Dorothea Lange, Eugene Smith, Henri Cartier Bresson), którzy chcieli przyczynić się do przemian społecznych”. Nowi Dokumen-

taliści zastępowali to podejście krytyczną, niepokojącą i bezkompromisową wizją. Arbus była najbardziej radykalna. Zdjęcia karłów, transwestytów, nudystów, striptizerek, ludzi upośledzonych wywoływały mieszane reakcje. Andy Warhol uważał, że Arbus wyprzedziła swój czas.

Szukała autentyczności, fizycznej, emocjonalnej, psychicznej, a seks był dla niej najszybszą drogą do jej osiągnięcia. Jak sama mówiła - była to ucieczka przed nudą i depresją. Nie zaważała się fotografować swego zmarłego ojca. Naklaniała swoich studentów, by wchodził w emocjonalne relacje z osobą fotografowaną. Na jej fotografiach zarówno odmienicy, jak i zwykli ludzie patrzą w obiektyw z niezwykłym spokojem. Zdjęcia Diane przemawiały do umysłu, nie do oka - oceniał fotograf Jerry Uelsmann.

Książka amerykańskiej dziennikarki Patricii Bosworth jest kopalnią szczegółów, wypowiedzi słynnych ludzi sztuki, jej przyjaciół, studentów, rodziny. Jednak, szczególnie w drugiej części, natłok pobocznych historii wprowadza chaos. Największą wadą tej publikacji jest zaś to, że nie znajdziemy w niej żadnych reprodukcji fotografii, o których nieustannie jest mowa. Córka fotografki, która zarządza spuścizną Arbus, odmówiła zgody na publikację prac matki. „Ma to uchronić zdjęcia przed naporem teorii i interpretacji” - tłumaczyła.

Dwa lata temu zgodziła się jednak na współpracę z San Francisco Museum of Modern Art przy organizacji wielkiej wystawy „Diane Arbus Revelations”. Nieznane dotąd fotografie, notatki, listy można było oglądać kolejno w sześciu miastach w Ameryce, Niemczech i Wielkiej Brytanii. Siódmy przystanek wystawy będzie miał miejsce w Minneapolis od 9 lipca do 8 października. A na jesieni na ekranie wchodzi film na podstawie biografii Bosworth. Rolę Arbus w „Fur” (reż. Steven Shainberg) zagra Nicole Kidman. W roli drugoplanowej wystąpi polska aktorka Elżbieta Czyżewska. ●

radio **złoteprzeboje** poleca

kolekcja gwiazdy idole przeboje

Już od jutra w sprzedaży

CHUBBY CHECKER
BRENDA LEE
BILL HALEY
& HIS COMETS i inni

Książka z płytą do kupienia przez cały tydzień z „Gazetą Wyborczą” w cenie 17,90 zł + cena „Gazety”

Jan Chojnacki
Wojciech Mann
Grzegorz Wasowski
prezentują kolejny tom:

„Twist”

Pełna lista utworów na www.gazeta.pl/kolekcja

Zamówienia pod numerem telefonu 0 801 130 000* lub 022 825 74 29

* koszt połączenia wynosi 0,29 zł netto w sieci TP SA

gazeta
WYBORCZA